

Zala 1910.01.19. 1-2. oldal, alul

A kanizsai takács-céh ládája.

Írta: Halis István.

Előbb egy kis kanyarodási kell csinálnunk, mielőtt a céhládához érünk.

Négyszáz év előtt Heltai Gáspár ezt a történetet mesélte el Fabuláiban:

Miskolcon egy arabs paripát mutogattak valami cirkuszban. A ló nemcsak szekeret húzott, mint a többi közönséges lovak, s nemcsak paripának használták, hanem még tudott számolni is. Ezenkívül megmutatta, ki a legszebb lány Miskolcon; lábával kikalapálta hány esztendő a csizmadiák céhmestere. Szóval tudós állat volt.

Előadás után azt mondja a céhmester a mellette levő egyik csizmadiának:

– Ez aztán csodálatos paripa! Mennyit tud! Megérdemli a zabot! Mi?

A csizmadia azonban legyintett egyet a kezével, és azt felelte:

– Dehogy érdemli! Hiszen nem tud – csizmát varrni!

Ezen a fabulán persze nevet egyet az ember. Ilyen nem történhetik meg. Vagy legalább is „a régi jó időbeli” polgár szűk felfogásának, vagy pedig groteszk tréfájának tartjuk.

Pedig ki tudja, hogy száz év múlva nem fogják-e nevetségesnek találni a mi rettentő komoly erőlködéseinket és ívekszámra terjedő határozatainkat? A régi városi polgároknál látjuk, hogy azok sokszor nem tudták a lényegest megkülönböztetni a haszontalan dolgoktól. De hátha mink is csak olyanok vagyunk, csak-hogy a magunk félszességét nem vesszük észre?

Hanem azért mégis gyönyörűség egybegyűjteni a külsőségeken kapkodó polgárok becsületes erőlködéseiről megmaradt följegyzéseket.

Egy egész emberéletem keresztül én is gyűjtöttem a város történetére vonatkozó adatokat. Gyönyörködtem a városi *Purgerok* (polgárok) furcsa gondolkozásán, kicsinyeskedésén, zsugoriskodásán, mely mellett mégis olyan erős volt a köziránt való érzésük.

Kanizsán mindenki tudja, hogy a város történetét akartam megírni. Igazi művelt emberek már régóta érezték ennek hiányát városunkban. Én ezt a hiányt szándékoztam pótolni.

Mutatóba néhány könyvet is adtam ki. (Hogy ráfizettem, az csupán kultúrtörténet szempontjából lényeges, de nem tartozik a dologra.) Bizonyosnak tartottam, hogy a város intelligens emberekből álló képviselőtestülete szükségesnek fogja találni a város történetének megíratását.

A „Zala” meg a „Zalai Közlöny” is elég sokszor felhívták erre a városi közönség figyelmét. De a képviselőtestület (bár tagjai elég sűrűen változtak) még mindig hallgatott.

„A pénzkiadástól mindig fáztak a városi polgárok. No, de előbb vagy utóbb mégis akad valaki köztük, aki megmozgatja a képviselőtestületet!” Meditáltam magamban és tovább gyűjtöttem az adatokat, sőt a hivatalos munkám elvégzése

után megszerzett szabad időmet egészen az adatgyűjtésnek meg a tanulásnak áldozom.

Eközben a vármegye megelőzött bennünket. Megszavazott a vármegye történetének megírására tízezer forintot, s mikor az elfogyott, megszavazta a második tízezer forintot is.

Kanizsán még mindig hallgattak.

Végre hét év előtt némi reménység kecsegtetett A városi tisztviselők nyomorult fizetésének megjobbításáról volt szó, – s azt lehetett gondolni, hogy ez alkalommal a történetírásra is áldoznak valamit. Ha másképp nem lehet, hát évi ráta fizetéssel.

Akkor aztán az történt, hogy a városi képviselőtestület éppen reám nézve akart kivételt tenni. Úgy tudniillik, hogy úgyszólván semmit se akart adni. Ha nincsen annyi jó emberem, s ha Remete Géza, dr. Bród Tivadar, Dobrovits Milán, dr. Weisz Lajos és a többiek annyit nem fáradoznak, hát teljesen csúffá tesznek.

A város történetének megíratásáról természetesen szó sem volt.

Nekem pedig nem maradt más hátra mint a filozófiához fordulni és megnyugtanni magamat, hogy minden időben ilyen volt a polgári elismerés. De hát miért is foglalkozom én olyannal, amihez tulajdonképpen semmi közöm sincs?

Miután pedig imígy kitapasztaltam, hogy Kanizsának semmi szüksége sincsen történetének megírására, s minthogy azóta a szemem is megromlott, hozzá még meg is öregedtem s az az idő, ami még hátra van, már kevés lenne Kanizsa történetének megírására, – tehát nem maradt más hátra, mint zajt kerülve csendesen tovább folytatnom olyan dolgoknak gyűjtését, melyeket a későbbi történetíró használhat.

És most már közel vagyunk a céhládához.

Igyekeztem ugyanis megszerezni a Kanizsai régi céhekre vonatkozó tárgyakat is.

Fáradásom meglehetősen kárba vezett. Csupán a kalapos mesterek (Magistorum Pileatorum) 1830. évbeli ártikulusait, jegyzőkönyvét és pecsétnyomóját kaptam meg, melyeket Halvax Friczi nagy ügyszeretettől sarkalva és semmi fáradságot nem kímélve keresgélt össze özvegy Dobrovics Dömötörné régi házának padlásán.

A sikertelenség, vagy a csekély siker dacára is kutattam a többi céhek relikviái után.

Kanizsán a legrégibb céhek egyike a takács-céh volt, s ezért különösen ez után kérdezősködtem mindenkitől.

Persze a takácsmestereket leghamarabb tette tönkre a civilizáció: a gyári munka. Ennek következménye az volt, hogy egyszerre eltűntek a takácsok. Más kenyérkereset után kellett látniok, mert nem lehetett megélni az apák mesterségéből. Annál nehezebb volt tehát megtalálni a céhnek vagyonát: a ládát, zászlót, duplért, jegyzőkönyvet és egyebet.

Azt mondták, hogy Pál Sándor (volt városi tanácsos) lakásán van a cég vagyona, mert ő volt az utolsó céhmester. Elmentem hozzá, de Pál Sándor sem azt

nem tudta hova vitték a céhládát, sem azt, hogy ő utána volt-e más céhmester. A városi tanácsosoknak mindig rossz volt a memóriájuk.

Itt aztán megakadt a dolog.

A napokban Tibolt Bódival találkoztam az utcán. Könyvet szorongatott a kezében és a szokásos nagy lépéseivel akart eltűnni a szemem elől.

– Hohó! Megállj csak. Miféle könyv az? Mert akinél könyvet látok, azt nem engedem olyan könnyen elszökni előlem. Hát kitűnt, hogy az a könyv: *Az iparosok olvasótára*. Éppen abban a füzetben a céhekről, nevezetesen a miskolci zsidó céhről vannak benne ismertetések. Persze mindjárt kanizsai céhekről diskuráltunk s én hamarosan előhozakodtam, hogy a takács céh irományait milyen hasztalanul kertesem.

És Bódi egyszeriben megmondta hol van, amit én 25 év óta keresek.

– A Béri-családnál van. Béri János volt a takácsok utolsó céhmestere, az én apám meg az utolsó nótáriusa.

Hisz akkor gyöngye van, mert Bérinek a veje a mostani város-gazda, a Pahocsa István! Ez meg olyan derék gyerek, hogy csak szólani kell neki és előteremti a céh irományokat a föld alól is.

Másnap aztán megemlítettem a dolgot a város-gazdának. Igen kevés szóból megértette mit akarok.

És két nap múlva már beállít Pahocsa István az én kamraforma hivatalos szobámba. Egy nagy darab mázos korsót helyez az asztalomra. A ház padlásán találta. De milyen korsó volt az! A kanizsai takács céh részére remekbe készített művészi munka! Rajta domborműbe faragva három *vetelő* van, melyet két oldalról két oroszlán iparkodik elragadni olyan erőfeszítés mellett, hogy még a nyelvüket is kilógatják miatta. Alatta a fölfeszített Krisztus. Azután egy turbános férfinak meg egy hölgynek mellképe: A korsó oldalán 2 rozetta. Végül belevésve a fölírás: „1800 Horvát József Tsináta. Die 15 Decembris. Téter Mihál Tsináta czé korsó”.

Miután kedvemre kigyönyörködtem magamat, a pompás tárgynak kijelöltem szobámban egy dísz-helyet, és elhelyeztem a tüzelőfa szomszédságában.

Tegnapelőtt (pénteken) délután megint beállított hozzám Pahocsa: Egy ládát hozott, mely tele volt régi könyvekkel és papirosokkal. Ezt is a padláson szedte össze.

Íme tehát itt van a céh-láda!

Mert az csakugyan az volt. A kanizsai takács céhnek a ládája.

A céh artikulusok még nem kerültek elő. De Pahocsa István bejelentette, hogy a céh duplérokat megtalálta szintén a padláson, s ha el lehet valahol helyezni, hát elhozza azokat is.

A céh-ládára nézve pedig már az érdemes városgazda is megjegyezte, hogy a ládának nagyon vastag az alja.

(Folyt köv.)